

6388

Handwritten signature: *Handwritten signature*

Wiederholungs- und Nachschreibungs-Übungen

271

4-69

180330
2009

Կ Ո Յ Ս

ՄԱՆԻԱ ԼՈՌԻՍ-ՄԵԼԻՔԵԱՆ

(ՆՐԱ ՄԱՀՈՒՆՆ ԵՐԵՎ ԱՄԵՐԿԱԿԻ ԱՌԻԹՈՎ)

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ

Կապուկեց Ս. Լ.

92
4-

Թ. Ի. Հ. Ի. Ի.

Տպարան «ԼՂՈՒՆ» Մուգեյի փող., № 8.

1911

II

STOS YAM 83

271
4-69
ms.

Կ Ո Յ Ս

ՄԱՆԻԱ ԼՈՌԻՍ-ՄԵԼԻՔԵԱՆ

(ՆՐԸ ՄԱՀՈՒՐՆ ԵՐԵՔ ԱՄԵՆԿԻ ԱՌԻԹՈՎ)

1005
91849

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ

Կազմեց Ա.

Թ Ի Ը Լ Ի Ս

Տպարան «ԷՊՈՒՄ» Մուգեյսի փող., № 8:
1914

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍԲ

Արժանապատիւ հայր Խուցեան Խորէն քահանան մի գեղեցիկ և շատ նպատակայարմար միտք է յղացրել. տպելով «Թիֆլիսի ս. Ստեփաննոս կուսանաց անապատի պատմութիւն» գրքոյկը, որը կազմելիս, ինչպէս ինքը տէր-հայրն է ասում, օգտւել է յիշեալ անապատի աղքատիկ արխիւից:

Ասում ենք, գեղեցիկ ձեռնարկութիւն է այդ և հետաքրքրութեան արժանի շատերի համար. Հեթանոսական դարերից սկսած անապատական կեանքը շատերին է հետաքրքրել և շատերն են եղել, որոնք զբաղւել են նրանց ուսումնասիրութիւններով՝ ծանօթացնելով ժողովրդին նրանց ներքին կեանքի հետ:

Բոլոր երկրների մենաստաններում ամեն դարում իւրաքանչիւր անապատական - կոյս թէ արեղայ-բացի երկնային սուրբ գործին նւիրւելուց, ունեցել են և մի այլ հոգեկան մխիթարութիւն՝ երկրայինը: Նրանք անձնատուր լինելով սուրբ զբքին և աղօթքներին, չեն մոռացել նաև իրականութիւնը և այդ իրականութեան մէջ տառապող իրանց շրջապատներին, որոնց համար օգտակար են եղել այնքան, որքան թոյլ են տւել այդ անապատականներին իրանց նիւթական ու բարոյական ոյժերը:

Մեր խօսքը, ի հարկէ, բառի իսկական մտքով անապատականների մասին է:

Ահա թէ ինչու համար ենք ասում, որ գեղեցիկ բան է մի այդպիսի գործին ձեռնամուխ լինել, որով ծանօթացնում է հասարակութեան, որ աշխարհային կեանքից հեռացած և երկնայինին նւիրւած շատ անապատականներ բացի երկնային սրբութիւնից, ունեցել են և երկրային սրբութիւն, այն է օգնել թշուառին և

Թեթևացնել նրա վիշտը, ինչպէս պատւիրում է մեզ մեր Տէրը:

Սակայն ցաւօք սրտի պէտք է ասենք, որ արժանապատիւ հայր Խորէն Խուցեանի կազմած գրքոյկը, «Թիֆլիսի և Ստեփաննոս կուսանաց անապատի պատմութիւն»-ը լաւ լինելով հանդերձ, ունի մի զգալի պակասութիւն, որի բացատրութիւնով չենք կամենում զբաղուել:

Տէր հայրը մի առ մի թւելով յիշեալ անապատի մայրապետների և կոյսերի բարեմասնութիւններն ու նրանց կատարած բարեգործութիւնները, աչքաթող է արել այնպիսի մի պատկառելի կոյսի անուն, որպիսին Մանիա Լոռիս-Մելիքեանն էր, որի կատարած բարեգործութիւնները գերազանցում են նոյն իսկ տէր հօր յիշատակած շատ կոյսերի բարեմասնութիւններից:

Մինք չենք կամենում յանդիմանել հայր Խուցեանին այդ թերութեան համար և ոչ էլ քննութեան մէջ մտնել նրա պատճառներն իմանալու, այլ մեր սրբազան պարտքն ենք համարում երևան հանել վերև յիշած հանգուցեալ սարկաւազուհի Մանիա Լոռիս-Մելիքեանի անունը, որի արած բարիքները ընթերցողը կը տեսնի գրքոյկիս յետագայ երեսներում, որը ձեռք եմ բերել փաստալի աղբիւրներից:

Ա. Լ.

Մոյս Մանիա Լոռիս-Մելիքեան
(Նստած Որնակ գիւղում իր կառուցած աղբիւրի մօտ)

Կ Ո Յ Ս

ՄԱՆԻԱ ԼՈՌԻՍ-ՄԵԼԻՔԵԱՆ

Աւելորդ եմ համարում այստեղ կանգ առնել և երկար ու բարակ բացատրել, թէ երբ է առաջ եկել ճգնաւորական կեանքը, երբ են հիմնւել կուսանոցներն ու վանքերը, և այն, թէ ո՞ր թւից գոյութիւն ունի Թիֆլիսի ս. Ստեփաննոս կուսանաց անապատը, կամ պատմել նրա անցեալը, նրա պատմութիւնը, որովհետեւ աւելի տեղեակ անձինք իրանց վրայ դրած այդ պարտականութիւնն արդէն կատարել են, ուստի ես դիմում եմ ուղղակի նպատակիս:

Կոյս Մանիա Լորիս-Մելիքեանը հայազգի յայտնի կոմս Միքայէլ Լորիս-Մելիքեանի ազգատոհմից է: Ծնւել է Թիֆլիսում 1836 թւին:

Ցասներկու տարեկան հասակից նա մտնում է Թիֆլիսի Կուսանաց անապատը, ուր և գրտնում է իր ցանկացած կեանքը, հեռու մնալով աշխարհիկ վայելքներից և մարդկային քաօս կեանքից: 1861 թւին ձեռնադրւում է Անապատի միաբան:

Այնուհետեւ Կոյս Մանիան կանգնած իր կոչման բարձրութեան վրայ՝ իսկապէս որ մայր է

դառնում իր շրջապատի և իր անձնական համեստ նիւթական կարողութիւնից բաժին է հանում զանազան բարեգործութիւններ անելով:

1896 թւին, շնորհիւ իր մատուցած աչքի ընկնող ծառայութիւններին, երջանկայիշատակ Խրիմեան կաթողիկոսից կոնդակով պարգևատրւում է լանջախաչով, որով աւելի ոգևորւում է հանգուցեալ կոյսը և կրկնապատկւում ու եռապատկւում է իր եռանդը:

Աւելորդ չենք համարում առաջ բերել այստեղ վերև յիշած հայրապետական կոնդակը:

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՆԴԱԿ

ՄԿՐՏԻՉ ԾԱՌԱՅ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԵՒ ԱՆՀԱՍՍԱՆԵԼԻ ԿԱՄՕՔՆ Աստուծոյ Եպիսկոպոսապետ եւ Կաթողիկոս ամենայն Հայոց ծայրագոյն Պատրիարք համազգական նախամեծար Աթոռոյ Արարատեան Առաքելական Մայր Եկեղեցւոյ Սրբոյ Կաթողիկէ Էջմիածնի:

Մաքրակենցաղ Կոյս Մանեայ Շնորհունակ Մարկաւագուհոյ՝ Միաբանի Ս. Ստեփաննոս Անապատին Տփղեաց, հարազատ գտեր Մայր Աթոռոյս նուիրեմք ողջոյն և Առաքելական օրհնութիւն:

Ի յայտարար գրութենէ Գեր. Առաջնորդի Վիճակին Տփղեաց Տ. Գէորգ Արքեպ. ընդ

համարաւ 607. հասու լեալ Մեր հաւատարիմ և անբիծ ծառայութեանց հարսնացելոյդ երկնաւոր փեսային ընդ կուսական կողմանդ, ուրախ եղաք յոյժ, որ նուիրեալ զանձդ ի հանապազօրեայ պաշտամունս աղօթից և պէսպէս բարեգործութեանց արժանի համակրանաց և գոհունակութեան կացուցեալ ես զքեզ: Քանզի որոց միանգամ նուիրեալ են զանձինս ի սպաս պաշտաման Աստուծոյ և տքնին հանապազ ի նոյն, ապաքէն մեծ են վարձք նոցունց ևս առաւել որոց զաղցաւոր կենցաղոյս արհամարհիցեն զվայելչութիւնս և զփառս և ուարձին զՍաչն Քրիստոսի և ընթացան զհետ երկնաւոր Կոչողին որ ասաց. «Եկայք առիս ամենայն վաստակեալք և բեռնաւորք և ես հանգուցից զձեզ»: Եւ քանզի Դու քեզէն բարձեալ ես զայդ բեռն Տիրական և մտեալ ընդ լծով նորին իբրև որոջ անարատ՝ յուսացեալ յամենակարող զօրութիւն Աստուծոյ որ գիտէ զտկարս զօրաւորս առնել և որոյ իսկ են պահեալ պսակիլ զաշխատաւորս և զհաւատարիմս իւր անթառամելի պսակօք: Մեր որպէս զէտ եկեղեցւոյ ի նշան գոհունակութեան մերոյ շնորհիմք բեզ իրաւունս կրել զարժաթեայ ոսկեգօծ լանջախաչ առանց ձուլեալ պատկերի Փրկչին իբրև նշան անպարտելի ընդգէմ աներևոյթ փորձողին և որպէս յուշարար քոյոյ ուխտիդ Սաչակրութեան:

Փրկիչն Աստուած զօրացուցէ զՔեզ և

պահեսցէ անդրդուելի յայդ նուիրական կո-
չումն յոր ուխտեալդ կաս և ի յաւիտենա-
կանին արժանիս արասցէ դասուց իմաստուն
կուսանաց, որը վառեալ լապտերօք ելին
ընդառաջ երկնաւոր Փեսային և մտին
յառագաստն լուսեղէն: Ողջ լեր և օրհնեալ
յԱստուծոյ և ի Մէնջ: Ամէն:

Մկրտիչ կար. Ամ. Հայոց

Ի 30 նոյեմբերի 1896 ամի և

ըստ տոմարիս 3222

ի Հայրապետութեան մերում Դ. ամի
յԱրարաւ, Մայր Աթոռ ս. Էջմիածնի.

թ. 1607

Հանգուցեալ սարկաւագունի Մանիա Լոռիս-
Մելիքեանի արած բարեգործութիւնները բազ-
մաթիւ են, բայց բաւականանում ենք այստեղ յի-
շել միայն նրանց, որոնց փաստաթղթերը կարողա-
ցել ենք ձեռք բերել:

Կոյս Մանիան լինելով վերին աստիճանի ուս-
ման տարածման նախանձախնդիր՝ իր բարեգոր-
ծութիւնները արել է մեծ մասամբ ուսումնա-
ծարաւ որը երեխաներին—տալով նրանց ուսման
վարձ. սակայն չի մոռացել նաև ուրիշ կարիք-
ներ ունեցողներին:

Առաջ եմ բերում նաև Որնակ գիւղի բնա-
կիչների մատուցած ուղերձը, ուղղւած բարե-
գործունի կոյս Մանիային, որը վերոյիշեալ գիւ-

ղի համար 1000 ռ. ծախսելով ջրանցք է շինում:
Ահա այդ ուղերձը, որ տպւում ենք նոյնու-
թեամբ և անփոփոխ:

ՈՒՂԵՐԶ

Մեծապատիւ սարկաւագունի Մանեայ Կոյս Լորիս-
Մելիքեանց բարերար Մայրիկ

Ձերդ Ազգասէր մայրութեան սէրը ստիպեց նու-
աստիս սիրտը ի դիմաց Երջանկացեալ մօրդ և յար-
գոյապատիւ հանդիսականաց փոքր ի շատէ բանախօ-
սութիւն անել, ողորմած Մայրիկ, Մարգա Աստուծոյ
երեսել արարածոց մէջ բոլորից կատարելագոյն և զե-
րազանց լինելով՝ իւր մտաւոր նպատակն այն է որ այս
անցաւոր աշխարհիս մէջ երջանիկ լինել այն է առա-
քինութեամբ:

Ուստի Մեծապատիւ հանդիսականք, այս մեր
Մանեայ Մայրիկը իւր առաջին առաքինական գործը
ցոյց է տւած մեզ իւր կուսակրօնութիւնը անբիծ վա-
րուք, որ մոռացել է իւր հայրենի տունը, փառքը,
հարստութիւնը, ազնւութիւնը, որ բոլորիս քաջ յայտ-
նի է թէ այս անձը ինչ բարձրագոյն ցեղից է, որ
միայնգամայն ուրանալով թողել է իւր տիկնութիւնը
և իւր անձը մատաղ հասակից սկսած մինչև հիմայ
նուիրել է Քրիստոսական այն խօսքին որ հրամայում
է թէ, որ ոչ ուրաացի գինյր, զմայր, զօրդի, զտուն,
նաև զանձն, չէ ինձ արժանի, ևս առաւել բազմիցս ա-
ռաքինութիւններ թէև շատ ունի արած, բայց այսու
ամենայնիւ այս յետինը բարձրագոյն էր, որ բոլորո-
վին պաշտպանեց և ազատեց յոշնվար ամսի սառնա-

մանիք դժնդակ ցրտից մեր աղքատիկ Որնաի գիւղի հասարակութեան կանանց և աղջկանց. ևս առաւել անբան կենդանիներին, որոնց ձմռան սաստիկ ցրտովը առաւօտ երեկոյ խեղճ կանայք և աղջկունքը բոբիկ ոտքերով կուժերն ուսներին ձեռքներն տկլոր իւրեանց անասուններն քշում էին դէպի գիւղից ցած փոքր առուակը, որ կարողանան ջուր խմացնել իւրեանց կենդանիներին և կուժերն լցնեն ջրով, բայց դժբաղդաբար պատահում էին խիստ շատ հաստ սառուցի որ չէին կարող կտորել և ջուրբաց անել, ուստի փոխանակ ջրի սառուցեալ օդով լիքը ոտքերններն մղկտալով և իւրեանց ճակատագիրն անիծելով յետ էին դառնում դէպի տուն. ուրեմն այս նեղսակրութեան առաջն առնելու համար յիշեալ մայրիկը շինել է մի պատուական աղբիւր և այն աղբիւրը, որից գիւղը անուն է վերցրել, որն է ակը ասելով, ակը մի վերստ հեռաւորութիւն ունի գիւղից, իսկ աղբիւրը գիւղին կից, արխն փորած է մի արշին խորութեամբ, գաջով, կրով, աւաղով և քարով ամուր շրջապատած, որ ահա աչքի առաջ տեսնում ենք:

Յարգոյապատիւ ունկնդիրք, մեր Մանեայ բարերար սարկաւազունին այս առաքինական գործը վերցրել է Աւետարանի այս յօդուածից, որի մէջ Քրիստոս Տէր մեր հրամայում է թէ, մի բաժակ ցուրտ ջուր տալն էլ փոքրերին, երանութեան հասնելու միջոց է. ուրեմն մեր բոլոր որնակեցիք շատ տարիներով ամառն ցուրտ ջուր պիտի խմեն և ձմռն տաք յարմար առողջապահութիւն, և այս անմոռանալի անմահ յիշատակը նուիրում է իւր մարտիրոսական մահուամբ հանգուցեալ աստիճանաւոր Ստեփանոս եղբօր հոգւոյ համար, որոյ վրայ արձանագրած է յիշատակագիրն մարմարեայ բարի վրայ:

Ուրեմն այս բարեպաշտօն կուսի բարեխաւութեան համար, մի որնակեցիք երախտապարտ լինելով պարտաւորուած պէտք է անկորուստ պահպանէք այս անմոռանալի յիշատակը, ձեր և ձեր որդւոց մատուոր յի-

շողութեան մէջ, և հետեւէք Քրիստոսական այն խօսքին, որ ասում է. արժան է մշակն ի վարձու, որովհետեւ բացի հարկւրաւոր փողեր խարջելու այս մայրիկը, նաև լւր փափկասուն մեծացրած անձը չարչարելով յուլիս ամսի արևի եռացած ճառագայթների տակ մշակների և ուստանների վրայ էր հսկում, ուրեմն սրա այս կատարելագործած մշակութեան գինը ո՞ր տեղից պէտք է ստանայ, մեզանից, ո՞չ, ուրիշ մերձակայ և հեռու իշխաններէց, այն ևս ո՞չ, այլ միայն գերագոյն անհուն և անսահման էութիւնից, այն ևս ի կատարածի աշխարհիս, որ կասէ սուրբ Աւետարանը թէ, ելցին հրեշտակը և մեկնեսցին զչարս ի միջոյ արդարոց, ուստի մեր իսկական պարտաւորութիւնը այն է անջինջ պահել այս սուրբ յիշատակը և գոնէ բերանացի խօսքերով գոհունակութիւն շնորհել յիշեալ մօրը:

Ուրեմն Առաքելապատիւ բարձր սրբազան և բարեկրօն սուրբ հայրեր. կարկառեցէք ձեր ամենօրհնեալ Քրիստոսագօծ սուրբ աջերը և օրհնեցէք այս մեր մեծապատիւ հանդիսականաց խումբը և բարեհաճեցէք մաղթել Աստուածանից, որ սարկաւազունոյ նորոգ հանգուցեալ եղբօր հոգին արժանի անէ լսելու այն երանական ձայնը, որ պէտք է ասէ, եկայք օրհնեալք հօր իմոյ, ևս առաւել մաղթեցէք երկար կեանք մեր առաքելի Մանեայ մայրիկին, որ արթնութեամբ մնայ այսպիսի ազգօգուտ առաքինութեանց մէջ, ինչպէս պատուիրում է Սուրբ Աւետարանը թէ, արթուն կացէք զի ոչ գիտէք երբ գայցէ Տէր տանն, ուստի արթուն կենալն ոչ թէ քնոյ համար կասէ, այլ այսպիսի առաքինութեանց, և տան տէրն կնշանակէ մահուան հրեշտակը որ յանկարծ գալիս է առանց ոչ ըբի գիտութեան, ուրեմն բոլորս պէտք է Աւետարանի այս խօսքը միտքներս պահել ամենայն վայրկեանի մէջ, և օրինակել այս մեր Մանեայ կուսին, և ամենայն իւրաքանչիւր անձն իւր կարողութեան չափ գործել առաքելութիւն, այն ևս ընկերն սիրելով, նայելով առա-

քերոյ այն խօսքին որ ասում է, եթէ ճամբիցիմ դամբ-
մենայն ինչս իմ աղքատաց և սէր ոչ ունիցիս՝ ոչ
ինչ իմ:

Յարգելի հանգիսականք, առանձին շնորհակալու-
թեան արժանի են նաև իշխանուհի Գալի Երկայնա-
բազուկ Արղութեանցը, որ իւր սեպական ծախիւք կա-
ռուցել է Որնակաց եկեղեցին ևս առաւել իւր եղբայր
պայծառափայլ կենազ Յովսէփ Երկայնաբազուկ Ար-
ղութեանցը, այս միակ բարերարը իւր իսկական սեպ-
հականութեամբ նորոգեց մեր Սանահնի հնադարեան
սուրբ մենաստանը, որը արդէն քայքայուելու վրա էր,
որ այսպիսի հնութիւնները անմահ յիշատակէ հայրե-
նեաց համար, և մեծ պարծանք մեր հայութեան, ու-
րեմն կեցցեն և միշտ կեցցեն այսպիսի իշխանք և իշ-
խանուհիք, որը անձնանուէր էին հայրենեաց օգտին:

Ողորմած բարերարք թէև ըստ արժանոյն օրինա-
ւոր չէ նուաստիս բանախօսութիւնը ի դիմաց այս մե-
ծապատիւ հանգիսականաց և ձերդ բարերաց, սակայն
այսուամենայն խոնարհաբար խնդրեմ ներել և ընկալ-
նուլ զփոքրս ի տկարէս:

Բարերարացդ նուաստ որդի Պօղոս Ռոմաղեանց
Սանահնեցի:

Ի 23-ն օգոստ. 1881 ամի

Ի գիւղն Ունակ

Մանիայի սրտին շատ մօտ է եղել որբերին
խնամելը և նրանց մխիթարելը, ուստի նրա ա-
բած բարեգործութիւնների մէջ աչքի են ընկ-
նում որք կամ չքաւոր աղջիկներին կարեմե-
քեաններ նւիրելը, որպէս ապրուստի միջոց և
նրանց կեանքի ապահովութիւն:

Իբրև ուսման տարածման նախանձախնդիր,
ինչպէս վերև յիշեցի, նա չի մոռացել նաև չքա-
ւոր ուսուցիչներին նպաստներ տալը, որը նոյն-
պէս մեծ տեղ է բռնում իր արած բարեգոր-
ծութիւնների մէջ:

Կան բարեգործներ, որոնք միանգամից հա-
րիւր հազարներ են նւիրում մի որևէ հիմնար-
կութեան, և դրանով օգտուում է միմիայն այն
հիմնարկութիւնը, որը ստացել է նւէրը. բայց
այդպէս չի եղել հանգուցեալ կոյս Մանիան, նա
ինքն է եղել չքաւորի, քաղցածի, ուսումնաժա-
րաւի, երկրաշարժից փասւածի և այլն դրու-
թեան մէջ մտնողը և իր ժամանակին հասցրել
իր օգնութիւնը:

Այդ ցոյց կը տայ մեզ հետեւալ ցուցակը,
որը առաջ ենք բերում այստեղ:

Ց Ո Ւ Ց Ա Կ

1. Ախալքալաքի երկրաշարժից փասուած-
ների օգտին 50 ռ.:
2. Շահվերդեանների երեխաններին՝ կարի
մեքենայի համար, իբրև ապահովութեան միջոց
40 ռուբլի:
3. Կոստանդին Տէր-Աստուածատրեան ուսուց-
չին՝ իբրև դրամական օգնութիւն 100 ռ.:
4. Գուլամիրեան Արշաւիրին՝ Օրբէլու պան-
սիօնում ուսման վարձ 80 ռուբլ.:
5. Գէորգ և Տիգրան աշակերտներին՝ եր-
րորդ-արական գիմնադիայի ուսման վարձ 360 ռ.:

6. Հմայեակ Մանուկեանին քաղաքային դրպրոցի ուսման վարձ 54 ռ.:

7. Սովիա և Կարապետ Բազրատունիներին՝ երրորդ իգական և երրորդ արական գիմնադիւաների ուսման վարձ 410 ռ.:

8. Բաղդասարեան Վարդանին՝ երրորդ արական գիմնադիւայ ուսման վարձ և հանդերձաւնին 495 ռ.:

9. Ղանաւուզեան Արմենակին՝ ուսման վարձ 674 ռուբլի:

10. Կոյրերի դպրոցի սաներին՝ ուսման վարձ 40 ռուբլի:

11. Խրիմեան Հայրիկին՝ Փիլիպոս Վարդանեանի ձեռքով սովեալների օգտին 200 ռ.:

12. Նինօ Շանշեանին տւած է 120 ռուբ. Աղբուլաղի եկեղեցու պատուհաններ շինելու համար:

13. Զրի և Էթանազին ճաշարանին՝ ճաշազին 40 ռուբ.:

14. Կուսանաց եկեղեցու մուտքի դրան ծածկոցի և եկեղեցու վառարանի համար 90 ռ. 60 կոպ.:

15. Օր. Անդրէասեանին՝ երրորդ իգական գիմնադիւայի ուսման վարձ 35 ռուբլի:

16. Ստեփան Արզարեանին՝ երրորդ արական գիմնադիւայի ուսման վարձ 35 ռուբլի:

17. Կար ու ձևի դպրոցին նպաստ՝ 3 ռ.:

18. Մանիա Յակօբեանին՝ Ս. Նշանի դպրոցի ուսման վճար 6 ռուբ.:

19. Բաթումի հայոց եկեղեցու վերաշինութեան համար 9 ռուբլի:

20. Էջմիածնին՝ Աստուածաշնչի տպագրութեան համար 5 ռուբ.:

21. Օրիորդ Աննա Լոռիս-Մելիքեանին՝ Մարիամեան-Յովնանեան դպրոցի և գիմնադիւայի ուսման վարձ 373 ռուբ.:

22. Օրիորդ Մարիամ Զալեանին՝ Մարիամեան-Յովնանեան դպրոցի ուսումնաւարձ 162 ռ.:

23. Կուսանաց եկեղեցու ս. Ստեփանոսի պատկերի համար (պահարանով) 50 ռուբլի:

24. Սովեալների օգտին՝ Սահակ քահ. Սահակեանի ձեռքով նւիրաբերութիւն 25 ռուբլի:

25. Ունակ գիւղի աղբիւր շինելու համար 1000 ռուբ.:

Կոյս Մանիան աչքաթող չէ արել նաև իրանց վանքը: Նրա ամեն մի պակասութեան համար նա ցաւ է զգացել և նրա անարատ գոյութեան նախանձախնդիր է եղել: Պաշտել և սիրել է նրան, և նրա սուրբ գաղափարը փայփայել:

Առաջ ենք բերում Սանահնից ուղղւած Մարտիրոս վարդապետ Մժեժեանի օրհնութեան նամակը գրւած 1877 թ. փետրւարի 2-ին:

Ո Ի Ղ Ե Թ

Արժանապատիւ աւագ սարկաւազ Մանի Կոյս պայծառափայլ Մօղ Յիսուսական օրհնութեամբ.

ՍԻՐՈՅ ՄԱՅՐ, գիտեմ, որ ինձմէն քաջ տեղեակ ես, որ մարդու սրտի թարգման իւր լեզուն է, լեզուի թարգման սքանչելի գրեչ, իսկ գրչի թարգման հեռա-

ւոր բարեկամաց սիրոյ պատգամատար զրութիւն, որուն համար նուաստիս սիրաբոր սիրտը սիրոյ կարեւոր պարտքը գրչին ծայրով փաթաթած սպիտակահիշ թղթեայ վարչամակի մէջ ձեզ հոգևոր չքնաղ սիրելոյդ կնուիրեմ իբրև Աստուածային օրհնութիւն:

Ըստ որում սիրոյ զգացում մի առաքինազարդ հոգւոյն Աստուածային կամաց ամենաառատ պարգևն է, պատճառն որ Սէրն է Աստուած, և Աստուածութիւն իսպառ գլխովին սէր և սիրահարութիւն, նաև անհատաճոս Աղբիւր սիրոյ, որ զգացող հոգւոյ մէջ միշտ սիրելով կհոսի, և իւր ազդական զօրութիւն զինք սիրող հաւատացեալ հոգւոյն կներգործէ իւր ամենաառատ ծաւալով:

Ուստի ուր կայ Աստուծոյ՝ սէր, անդ և սիրող սրտի յօժարութեան զուգայարմար կամեցողութիւն, համեմատաբար զգալի լուսոյ և հայելոյ, որովք ըմբռնած երկու լծորդը հոգին և տենչալի սէրը Աստուծով շաղկապած, թէպէտ երկու առնձակիցք, Աստուած և հոգին զուգահաւասար չեն սիրելութեան հորիզոնի վրայ. ըստ որում սիրելութիւն, այսինքն Աստուածութիւն անհուն, գերազոյն, անստեղծ էակ և բարձր, և մինչև անգամ խելքէ և մտքէ վեր. բայց հոգին որովհետև Աստուածութեան երկրպագելի կամաց պատկեր կրող իւր հայելու մէջ, կաբող չէ համեմատօրէն Աստուծոյ զուգահաւասարիլ, բայց միայն մագնիսական զօրութեամբ որքան առնչացած է Աստուածութեան սիրոյ գերաքանչելի քաղցրութեան հետ այնքան միշտ իւր կամաց յօժարական սիրահարութիւն իւր սիրելւոյն մարգասէր կամաց դշխոյն է կամ թագուհի կազմած, և կարելի չէ իւր առնչական կամ մագնիսական հայեցողածք սիրոյ յօժարութենէն որոշել, դատել, և ո՞վ կարող է շոկողութիւն առնել, և իմանալ թէ ո՞վ է սիրող, և ո՞վ սիրելին:

Իսկ այնուամենայնիւ երկու սիրելեաց մէջ, հոգին սիրով զարգարուած և դշխոյացած ակնյայտն է, և չէ թագուն, այս մեզ կմականքի իբրև երկու առն-

չակից անձը, օրինակի համար, եթէ դու մի որոշ մարդ կամ կին, իբրև Հայր կամ Մայր սիրես, ուստից ես հոգւով և սրտով անբաժան, նոյն և քեզ հաւասար հոգւոյ պէս, ի բաց առ մարմնաւոր ցանկութիւն, այլ թէ բոլորով սրտիւ անկեղծ Աստուծով, որով կապուած ես անքակ, միմեանց մահ այդ ձեր առնչակից ազատ երկու անձը պիտի դատէ, այլ չէ այդպէս, վասնզի մարմին ոչինչ է, և ոչինչ օգտէ, հոգին է Աստուածային սիրով կենդանարար, Տիրոջ ասածին պէս:

Ապաքէն հիմայ երկուքիդ մէջ, քանի որ Աստուածային սքանչելի ներգործութիւն կայ, սուրբ սէր կայ ձեզ կալած, դու և սիրելիդ սիրով՝ անբաժան լծորդ էք. և անմահ, ըստորում մահ չկայ. միայն մարմնաւոր հանդերձ կամ մարմին իսկ առ ժամանակ ինչ պիտի փոխէք. ըստորում աստուածային վճիռ է մեր անհնազանդութեան մասին. բայց ձեր հոգին անմահ սի, և աստուածեղէն սիրոյ հետ շաղկապ. ըստորում քանի որ սիրոյ գործ սիրելութիւն է և զինք սիրել տալ, մանաւանդ որ ձեզ նորա համար է ստեղծած, և ինք աստուածեղէն սէր քանի որ արմատացած է ձեր մէջ, իբրև երկու հաւասարակշիռ սիրահար հոգւոյ մէջ, և իւր սքանչելի ներգործութեամբ իւր հետ ներփակած, թէ աստ և թէ անդ երկնքում զկնի աստի փոխման, դուք սիրողքդ, և ձեր սիրելի և պաշտելի սէր անդրադարձէք սիրողաբար, ըստ որում դուք սէր կպաշտէք, և սէրն անորակ ձեզ միշտ կսիրէ, այսպէս և տիեզերաց մէջ ամենայն սիրահար հաւատացեալք, որոնց վերջին ճիգն և աշխատանք փափաք և կարօտութիւն առնուլն է տենչալի իղձով սիրոյ քաղցրութենէն. ըստորում գործնական համեմատութեամբ սէր պաշտել և սիրոյ սիրելի լինել մեծ բան է և աստուածային առաքինութիւն:

Ահա այսպէս իմ սիրոյ Մայր և Կոյս, դու մի սիրտ ունէիր սիրոյ առնչակից և հաճոյական, այս տեղս մեզ սիրոյ գրաւ թողիր աւելի թէ նուիրական զոհ ձգեցիր, և մեր սիրայրած սիրտը մեր հոգւով և

լուսարփի պատմութեան հոգոյ վրայ զգեստաւորած կփարի մանկան շարջ. Եղիսաբէթ, Սողոմէ, Աննան, Մագդաղենացիին ուրիշներուն հետ տիրածին կուսի մերձ պար առած իրենց փրկութեան դաշնակի քնար կերգեն, ու նորածին մանուկն Յիսուս իւր մօր հետ կգովաբանեն:

Իսկ նախահարք Աբրահամ, Իսահակ, Յակոբ նախամարգարէ Մովսէս, միւս տեսող հոգեգուշակ մարգարէից ակումբով, Դաւիթ Աստուածանայր մարգարէն ամէնուն պարագլուխ սաղմոսարանի քնար սուրբ հոգւոյն կազմած տաւիղ լիք օրհնութեամբ Յիսուսի, նոր Արքայի փրկարար գալուստ, ծնունդ և Աստուածայայտնութիւն կհնչեն և կծափահարեն ի ձայն դայլայլ և կգեղգեղեն ամովսածին իւր ներդաշնակ յառաջ բերելով Դաւիթ հոգեբազակ քնարի հետ կասեն. «ահա կոյս յղասցի և ծնցի որդի, որ թարգմանի ընդ մեզ Աստուած». առաջին կուսարանէ թէ, Տէր ասաց ցիս, որդի եմ ես, և ես այսօր ծնայ զքեզ. այսպէս պայծառ հրեշտակային օրհնութեամբ հոգեղմայլ հնչումով իրենց հրգոց քաղցրութեան քնար երկինք բարձրացնելով կհնչեն և կերգեն:

Իմ սիրոյս Մայր և քոյր, սուրբ Հոգոյն ներդաշնակի երգեհօն, գոլք աւելի քաղցր հնչել գիտէք, և շատ սիրոյ աշակերտ ստանալով, նախակիրթ մայր էք պաշտելի սէր գովելու, ձեր մայրենի սիրոյ դահեկութիւն Աստուածային փրկարար սուրբ սէրն է. զորն որ կտնխիկ ջերմ հոգւով և յօժար կամօք պաշտելու կալածէք և համոզուած էք քաջ ճանաչել, և տիեզերաքարոզ լինել կարող էք շատեր առաքինութեամբ աշակերտել սիրոյ մայրենի դահեկութեան:

Ո՛չ ապաքէն սուրբ հոգով ուսածէք. ինչպէս որ սէր անուն Յիսուս իւր երկրպագելի ծննդեան և Աստուածայայտնութեան համար հրաւէր սիրոյ բացաւ երկնաւորաց և երկրաւորաց խմբովին գալ սիրով, և երկրպագել իւր անճառելին մանկացեալ ծննդեան և Աստուածայայտնութեան լուսատեսիլ սուրբ փառաց,

որով մեր փրկութեան համար յանկարծ մարդասիրապէս յայտնեցաւ, մեզ հոգի և կեանք պարգեւել:

Ապաքէն սուրբ կոյս, տեսա՛ր սիրոյ հրաւէր, որ սուրբ այրիի մէջ, և այրի վրայ անթիւ և անհամար երկնից իմանալի կաճառաց բոլր հազարք հազարաց և բիւրք բիւրոց միանգամայն հիացած և զարմացած, ահիւ և դողութեամբ լիք, խոնարհեցաւ սիրոյ երկրպագութեան, և միւս կողմէն լուսատեսիլ նորանշան աստեղէն՝ առաջնորդութեամբ, երկրաւոր հօր թագաւորք երեքեան, Մեղքոն, Գասպար, և Բաղդասար արեւելքէն, Հայաստանի կողմէն դիմելով խուռն բաղմութեամբ գումարուած սուրբ Բեթլէհէմ հասան, իրենց տիեզերահօշակ քարոզ չորս կողմն ամենուրեք կարգալով հրաւիրակ եղան նորածին Արքայի, Աստուածորդի Յիսուսի փրկագործ և պաշտելի յայտնութեան համար:

Այս երկրպագելի և պատկառելի հրաւիրանաց համար թէպէտ գոռոզ Հերովդէս սաստիկ խռովեցաւ, և ամիսնախ Նրուսաղէմ նորա հետ, մեր բնութեան խարբալով բանասարկուի ամբարտաւան գրգուռով, որով Հերովդէս խորամանկեց զաղտնի դարան գործել, Յիսուսի մանկութեան համար որոգայթ պեղել բայց զաղտնեաց քննողին առաջ խայտառակեցաւ:

Իսկ սիրոյ հրաւիրած սքանչելի մողեր սիրոյ ազգամար իրենց փափաքին հասան. Յիսուսէն սիրոյ փրկարար կոչօնքի տիեզերահանդիսին ներկայացան, և իրենց ծնկամած խոնարհ երկրպագութիւն նուիրելու արժանաւորութիւն մատուցին. նաև իրենց հաւատոյ, յուսոյ և սիրոյ հետ արժանաւոր Արքայական ընծայք, ոսկի, կնդրուկ և զմուսս ջերմ հաւատով նուիրեցին. այսպէս և առնչացան երկնաւոր սիրոյ հետ, սիրոյ աշակերտ եղան, և սէր հռչակեցին բոլոր տիեզերաց մէջ, ուր կան մարդկան ազգը:

Ապաքէն հոգւոյս Մայր, շատ քաղցր կերեւիս սիրոյ հրաւիրանաց մէջ, և կամիս սիրոյ քարոզ լինել. թէպէտ մարդկան Ազգ միշտ սիրոյ կարօտ, միշտ սիրոյ բողոք կարգալով, միշտ սիրոյ ման կգային յառաջ քան

զծնունդ սիրոյ, ինչպէս խորայնլացեոց Աստուածապաշտ Ազգը. բայց որովհետեւ սիրոյ թշնամին անօրէնութեան հեղինակ, այնքան յանդգնեցաւ. մինչև անգամ ինք զինք ծալտեալ սէր ձեացուց, և իբրև ճշմարիտ սէր մարդկան բնութիւն իրեն ձգելով մոլորեցուց, և այնպէս Աստուծոյ գրկէն զրկեց, սրա համար պաշտելի սէր մարդակեր գազանին խայտառակելու համար շօշափելի եղաւ մարմնով, սէր Աստուծոն Յիսուս մանուկ ծնաւ, և խանձարապատ մսուրքի մէջ անբանից առաջ աղքատօրէն դրուեցաւ, այն որ երկինք ու երկիր լրիւ անբաւական էին տանել, մարմնոյ մէջ ամփոփած նուտստացաւ. յայտնեցաւ հրեշտակաց և մարդկան. բայց իսպառ անյայտ մնաց հակառակորդ իժ բանասարկութիւն, որ իւր մոլեռանդ տարակուսութիւն Հերովդէսով ուզեց լուծել, որուն համար դարանակալ օձի պէս դալարեցաւ Հերովդէսի սրտի մէջ դարան մտաւ, և գործել խորամանկեց, որ սիրոյ կենդանութիւն բառնայ, Յիսուսին սպաննել տայ:

Իսկ Աստուածամարդ Յիսուս հինաւոր մանկացեալն Աստուած տեղի տուաւ չարագործին, որ աղմկէ որքան կամի, որ աւելի ըստառակուի, և ինքն իբրև անգօր և տկար մարդ իւր կոյս սիրական Մօր դիրկ թեթեւ ամպի պէս զնաց հալածեցաւ, բայց ուր գնաց իւր մարդասիրութեան հրաւէր և այցելութիւն չխնայեց աղքատաց, կաղաց, կուրաց, գօսացելոց, ախտաւորաց մարմնաւոր և հոգեւոր ցաւեր բուժելու ինք զինք չխնայեց գերահռչակել գործով:

Սիրոյ Մայր, այսպէս Յիսուսի սիրոյ հրաւէր շատ տեղ տարածուած տեսնելով, մասնաւոր մարդիկ հոգեւորեցան, և այսպէս Յիսուս սիրոյ Աղբիւր ի լրանալ ժամանակի, գետ Յորդանանու մէջ կամաւոր խոնարհութեամբ չարին գլուխ ջախջախեց մկրտութեամբ, և քառասուն օր միանգամ ծոմապահութեամբ մեզ օրինակ լինելու իւր հակառակորդի կարծիք ջրելու և նրա խաբէական փորձութիւն խայտառակելու, յառաջ անցաւ. հանդիսանալ իւր Աստուածութեան փրկադործ

վարդապետութիւն ժողովրդոց աւետարանել և լուսաբանել, և առհասարակ մարդկան Ազգը իւր սիրոյ կոչօնքի հրաւիրել, թէպէտ մարդ մէկնիմէկ անկարացաւ ծանօթանալ Յիսուսի մարդասիրութեան գերահրաշխորհրդոյն, իրաւ զինք շատեր կալան տգիտաբար թագաւոր կարգել, որ առօրեայ այս կենաց մէջը երջանիկ լինին. բայց սէր Անուն Յիսուս այնպիսի տկար մարդկային հնարից ծուղակ իսպառ չսեղմելով, իւր երկնաւոր արքայութեան փառաց հանդիսարան բացած իւր Աստուածային մշտնջենաւորութեան արժանաւոր տեսոյն հրաւիրեց իւր հետևողքը:

Ուստի այս պատճառաւ իւր փառաց արժանաւոր սիրոյ աշակերտաց հետ սկսաւ գիւղէ գիւղ քարոզելու և դէպ ի թափորական լեռի գլուխ ճեմիլ ու բարձրանալ, ուր իւր երկնաւոր փառք նախապատրաստ էր աշակերտաց ցոյց տալ, այն փառք, զորն որ կանխիկ նախամարդոյն Ադամայ տուած էր իւր Աստուածացեալ նախապաշտելի վրայ նկարագրուած կամեցաւ յայտաբերելի մարմնոյ վրայ նկարագրուած կամեցաւ քարոզել, որ առաքեալք Քրիստոսի սիրոյ հետևողաց քարոզէն և հանդէս բանան, Յիսուսի այլակերպութեան լուսաւոր կերպարանք բացայայտեն հրաւիրելոց, ինչպէս սաւոր կերպարանք բացայայտեն հրաւիրելոց, ինչպէս որ Յիսուս մեկին աշակերտաց հոգոյ մէջ զգալի երեւութով իրապէս տպաւորեց, և իւր Հօր Հայրական խոսքին հրաւիրանաց արժանացուց, ինչպէս որ Յորձայնին հրաւիրանաց արժանացուց, զինի մկրտութեան Յովհաննէս դանան գետին եզերք զինի մկրտութեան ունեցան թէ Մկրտիչ այլոց հետ արժանաւորութիւն ունեցան թէ Հայրական ձայնին, և թէ սուրբ Հոգոյ աղանակերս երևումին:

Սիրոյ Մայր, գիտեմ աչք ձգած կ'ականջիս ծրագրութեանս, ուր ինչ որ մականելի նկարագրութեամբ քեզ կնեղկայանայ հաւատոյ յօժարութեամբ, ըստ որում սիրով գրաւուած ու յափշտակուած ես, սէր Անուն Յիսուս երեսուն երեք տարիէն յետոյ երբ երկրի վրայ իւր մարդասիրութեան խորհուրդ աստուածաբանելով աւարտեց և հակառակորդի լարած թակարդները քակելով խայտառակեց, կամաւորապէս

համար դու զայն գերեզմանէն բարձիր, ուր տարար, Թիւ դրիր, որ երթանկ քոյդ բազմաշխատ քրտանց վաստակ, պարտիդիդ բերք ոտնակոխ անելով՝ չորորէ, ասան ինձ, ինչ արիր, մի անտես պահիր ինձմէ, ես կը փափաքիմ զայն տեսնել, և նոր երթալ:

Բայց գիտես սիրոյս ընթերցող, այս տեղս Յիսուս Հօր էական սէր իւր դիմակ փոխեց, և մեկին բացայայտ իւր տիրական կերպարանքով Մարիամին կանչեց, Մարիամ, մի մերձենար յիս, ես քոյդ խնդրած սէրն եմ, որ խաչ ելայ, քեզ համար չարչարանք կրեցի, քեզ համար խաչին վրայ առած մարմնովս մեռայ, քեզ համար ի գերեզման թաղուեցայ, և հիմայ ևս քեզ համար ինքնագոր իշխանութեամբ յարութիւն առայ, հիմայ իմ սիրոյ աշակերտաց գնան, նոցա սիրոյդ գերահրաշ յարութիւն պատմէ, սիրոյս տեսութեան հրաւիրէ, մի տրամիր, այլ ցնծութեան բերկրանօք ուրախ կաց, ասան թող իմ սիրոյ արքայարան, իմ սիրոյ տաճարը հաւաքին, ուր ես նոցա ժամադիր եղայ, զիս այն տեղը տեսնելու արժանաւորութիւն իրենց ցոյց տալ կպարգեւեմ. իսկ Մարիամ ըստ որում բոլորովին վերացեալ, իւր սրտի երկնապարգև խանդէն անմեկնելի սիրոյ փարել կամեցաւ, և սկսաւ հանճարեղ մտօք անցնենի սիրոյ մարմնաւոր չարչարանաց վէրքը շոշափել, որուն համար խնդրեց ձեռաց ոտից բեռնաց, կողից խոցուած համբուրել և վիպազբել:

Ապաքէն ստիպեցաւ երանեալ կին սիրոյ պաշտելի կողի զոյգ խոցուածոց վտակեալ ծորակներուն դէմ իւր սիրահար հոգոյ մաքուր սափոր տալ, ըստ որում սիրոյ կենսատու Աղբիւր գտաւ, ուստից բաց թողուլ և այլ տեղ մեկնիլ իրեն անհնար թուեցաւ, ըստ որում Մագդաղինացին այս կէտիս, ոհ, այս երջանիկ պահուս սիրով յափշտակուած սիրոյ գիրկ բեռեալ անբաժանելի մնաց, թէպէտ սիրոյ կենարար ձայն ստիպողական քարոզ, որքան զմայլելի, որքան տարփալի և պաշտելի էր, և բարձրաբարբառ, աւելի թէ Աստուածաբար, սքանչելի կնոջ կաւեալարանէր ա-

ւետեաց հրաւեր, որ սիրոյ յարութեան ներդաշնակի երկնաւոր հնչում, Աստուածային գեղգեղ, Յիսուսի կենարար դայլայլ առաքելոց լսելեաց լսելի լինի, մանաւանդ սէր Անուն Յիսուս կամեցաւ վաղքաջ իւր սիրոյ աշակերտաց սգազեաց տրտմութեան քօղը պատռել և սուգ փարատիլ, ուստի դարձեալ Մագդաղինացու սրտի յօժարութեան և հոգոյ բաղձալի տենչին ծանր թուեցաւ, ըստ որում իւր միակ Ապաւէն սէր իւր հոգոյ Փրկիչ, իւր գերախնամ բարերար տէր միանգամ ձեռք ձգած և ամուր կալած էր, ինչ կարելի, որ կրկին բաց թողու, սիրահոս կրկնավտակ պաշտելի տէրունեան ծորակները Մարիամու տաքնապած սրտի ծարաւին հոսելով, կամք որոշած ալնապիշ և անբաժ սիրոյ բեռեալ:

Իսկ Սէր Անուն Յիսուս իւր տարփաւոր սիրելին սիրով բաւական անցնելով խոստացաւ նրա միշտ իւր Աստուածային սիրոյ գիրկ պահել, սէր տալ, սիրել, և իրմէն միշտ անմեկնելի պահել, որուն համար խանդաղատեալ երջանիկ կին վառեցաւ առնացի զինով կամ սիրով Յիսուսի շտապեց փութացաւ Աշակերտաց պատմել և աւետել, ինչ որ տեսաւ և լսեց, և շատ իրան մեկ և աւետել, ինչ որ տեսաւ և լսեց, և շատ իրան հանդիպողաց աւետարանեց, որոց պատահեցաւ, սիրոյ աշակերտաց սգաւոր Առաքելոց ի Գալիլիա հաւաքեց, ուր Յիսուս կանխիկ նոցա ժամադիր եղաւ:

Ահա սորա համար է, երջանիկ կոյս, քոյդ սիրոյ գեղեցիկ և չքնաղ սիրոյ ստիպում իմ աղքատիկ բանաւոր գրչիս, որ կտաքնապի քեզ սիրոյ քարտէզ յօնաւոր գրչիս, որ կտաքնապի քեզ սիրոյ քարտէզ լիւրինել, քոյդ արդար և անմեղ հոգոյդ բանաձարակ լիւնի սիրոյ գեղապարար սուրբ մարմանդին, բանալ քեզ նոր պարտէզ Յիսուսին սիրոյ, ուր իւզաբեր սուրբ կանայք միշտ իւղապարար սիրոյ և հաւատոյ լապտերօք կգեղանին իրենց սուրբ հոգիք պարարտացնել, և սիրոյ զովարար Աղբիւրով զովել, Յիսուս քոյդ անմահ սէր, քեզ ծաղիկ անթառամ, քոյդ բնաց հոտ անոյշ-բուրբ ու աննման, քեզ միշտ մերձ յաւիտեան, քեզ պաւտ գոյն չքնաղ, քեզ իւր տես լի սիրով, քեզ

խայծ սէր քաղցր հողոյդ, քոյդ ճարակ իւր մարմին,
քեզ բերկրալի իւր Արին, քոյդ կամաց կեր և արբ,
Մարիամ թէ կոչես, նոր աղերս հաճելի, քեզ Յիսուս
գրկափար տայ նուէր մայրական, իւր ստինք շնորհա-
բուխ Յիսուսն է սիրական, Մաղթաղի պէս թէ փու-
թաս գերեզման Գողգոթայ, քեզ դադար կենավայր,
տէրունի Գալիլեայն, քեզ այլին Բեթլէէմ, ուր սէրն
քեզ ժաման, ինչ կամիս անդ կառնուն, սէր և յոյս
քոյդ Յիսուս, սրտիդ տենչ նազելոյս, քեզ բաւ միայ-
նակ սուրբ նշան Յիսուսի, քեզ խաչ առ քոյդ քամակ,
բարձրացիր զառիվեր, յաջակողմն, ուր Յիսուս քեզ ըն-
կեր, կաց միշտ անդ անվեհեր:

Հոգեւոր եղբայր ձեր մանկավարժ:

Մարտիրոս վարդապետ Մովսէս

1877 թիւ, 2 փետր.

Ի Մանսին

Շնորհունակ սարկաւազունին իր վերջին օրե-
րը անց է կացրել նոյնպէս բազմաթիւ բարեգոր-
ծութիւնները շարունակելով:

Սակայն անգութ ճակատագիրը տնօրինում
է գցել անկողին և այդ է եղել պատճառը, որ
իր մայրապետութեան հերթից հրաժարւելով՝
ուել է ներկայ մայրապետ յարգելի կոյս Հռիփ-
սիմէ Թայրեանին:

Կոյս Մանիա Լոռիս-Մելիքեանը վախճան-
ւում է 1912 թ. յունւարի 10-ին և թաղւում
Խօջիվանքում գտնուող Բեհբութեանների տոհմա-
կան դամբարանում, մայրապետների շիրիմնե-
րին կից:

Ըստ Կոստանաց անապատի սովորութեան
ամեն մի կոյսի խնամակալութեան ներքոյ յան-
ձրնւում է մի նորընծայ կոյս: Ուստի հանգու-
ցեալ կոյս Մանիայի խնամակալութեան ներքոյ
գտնւում էր սարկաւազունի կոյս Եփէմիա Վար-
դանեանը և հանգուցեալը նրան է յանձնւում իր
մահւանից յետոյ շարունակել իր փայփայած բա-
րեգործութիւնները՝ տալով նրան իր ամբողջ
կարողութիւնը:

Այժմ բարեկրօն սարկաւազունի Եփէմիայի
խնամակալութեան ներքոյ գտնւում է կոյս Մա-
նիա Զիջեանը, որը պահւում է Կոստանոցում
հանգուցեալ կոյս Լոռիս-Մելիքեանի հաշուով:

Վերջացնելով ներկայ զրութիւնս, կարող
եմ աւելացնել, որ այսքան բարեմասնութիւն-
ներ ունեցող մի բարերարի և մի մաքրակենցաղ
կոյսի անունը չէր կարելի դուրս շարտել պատ-
մութիւնից, ինչպիսին է Հայր Խորէնի կազմածը,
որը հոսանոցի ապագայ պատմութեան նիւթը
պէտք է դառնայ:

Առանց այն էլ այժմեան մեր հոգևորակա-
նութեան, կուսակրօնութեան և միանձնուհիների
մէջ շատ քչերին է վիճակուում անուն վաստա-
կել ու ժողովրդի սէրը վայելել:

<< Ազգային գրադարան

NL0163074

ጥቅምት ፳፭ ፳፻፲፭

